

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS
NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS ĮSTATYMO NR. IX-1675 17 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2162(2), LIETUVOS
RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO
NR. 1-693 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-2163(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMO NR. 1-549 20 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-2164(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO
NR. XII-2470 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2336**

Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gruodžio 4 d. sprendimo Nr. SV-S-1207 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1–4 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2162(2) (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1), Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. 1-693 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2163(2) (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2), Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. 1-549 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2164(2) (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3) ir Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2336 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 4) (toliau kartu – Įstatymų projektai) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekte Nr. 1 siūloma papildyti keičiamo Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnį nauja 14 dalimi ir nustatyti išimtį, kad asmens pajamos, gautos už darbą rinkimų arba referendumo komisijose, nebūtų vertinamos skiriant piniginę socialinę paramą.

Siūlomas teisinis reguliavimas prieštarautų Įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtintam socialinio teisingumo ir veiksmingumo principui, pagal kurį „piniginė socialinė parama teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia <...>“, nes kitų asmenų, kurie taip pat dirbtų laikinai pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu, gautos pajamos būtų laikytinos pajamomis, kurios įskaitomos skiriant piniginę socialinę paramą. Pažymėtina, kad piniginė socialinė parama visiems nepasiturintiems gyventojams teikiama vienodomis sąlygomis, įvertinus asmenų turimą turtą ir gaunamas pajamas, neatsižvelgiant į tai, iš kokių šaltinių pajamos gautos. Taigi, nesant objektyviai

pateisinamų aplinkybių, skirtingas asmenų, gaunančių savo prigimtini analogiškas pajamas, traktavimas neužtikrintų asmenų lygiateisiškumo teikiant piniginę socialinę paramą, taip pat neatitiktų Įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos Įstatymo paskirties – teikti piniginę socialinę paramą tada, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes.

Įstatymo projekto Nr. 1 iniciatorių aiškinamajame rašte keliama Įstatymų projektų uždaviniai („sudaryti sąlygas socialine parama pasinaudoti labiausiai pažeidžiamiems asmenims ir taip mažinti socialinę atskirtį Lietuvoje, tai ypač aktualu šiuo metu sparčiai augant šildymo ir elektros kainoms“, „didinti pasitikėjimą šalies viešojo valdymo sistema, mažinti biurokratizmą ir tęsti COVID-19 pandemijos metu pradėtą piniginės socialinės paramos veikimo supaprastinimo politiką, siekiant spręsti nepasinaudojimo socialinės paramos gavimo galimybėmis problemą, ypač kalbant apie išlaidų šildymui kompensavimą, kuriuo pasinaudoja tik maža dalis jį galinčių gauti asmenų“) įgyvendinami ir pagal galiojančią teisinę reguliavimą. Pažeidžiamos asmenų grupės gali pasinaudoti valstybės teikiama parama, nes teisę gauti piniginę socialinę paramą nepasiturintiems gyventojams turi ir dirbantys asmenys, kurių darbo, socialinio draudimo ir kitos pajamos dėl objektyvių, nuo jų nepriklausančių, priežasčių yra nepakankamos.

2. Įstatymo projekto Nr. 2 ir Įstatymo projekto Nr. 3 iniciatorių aiškinamajame rašte keliama Įstatymų projektų uždaviniai („spręsti žmonių, galinčių dirbti rinkimų komisijose, stygiaus problemą; skatinti šalies piliečius įsitraukti į politinę veiklą, taip didinant jų pasitikėjimą valstybe, jos institucijomis ir išrinktais atstovais bei ugdyti pilietiškumą“) susiję išskirtinai su asmenų darbu rinkimų komisijose ir iš esmės neatitinka siūlomų keisti Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo ir Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatų ir jų paskirties – vienodomis sąlygomis asmenims teikti šiuose įstatymuose nustatytas socialines garantijas. Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 15 straipsnyje nustatyta papildoma garantija – priedas prie pareigūnų ir karių valstybinės pensijos – skiriama draudžiamųjų pajamų negaunantiems pareigūnų ir karių valstybinių pensijų gavėjams arba mokama ne viso dydžio, jei draudžiamosios pajamos yra mažesnės už minimalų darbo užmokestį, nesvarbu, iš kokios veiklos draudžiamosios pajamos gaunamos. Socialinio draudimo pensijų įstatymo 20 straipsnyje nustatyta garantija asmenims, kurie iki senatvės pensijos amžiaus sukakties likus ne daugiau kaip 5 metams nėra draudžiami valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, t. y. nedirba pagal darbo sutartį ar narystės pagrindu ar nevykdo savarankiškos veiklos – tik tokiomis įstatyme nustatytomis sąlygomis šie asmenys gali įgyti teisę gauti socialinio draudimo išankstinę senatvės pensiją.

Įstatymų projektų iniciatorių siūlomi pakeitimai sudaro prielaidas pažeisti konstitucinius asmenų lygiateisiškumo ir socialinio teisingumo visų pensijų gavėjų atžvilgiu principus. Įstatymo projektu Nr. 2 ir Įstatymo projektu Nr. 3 siūlomas teisinis reguliavimas išskirtų viena veikla užsiimančius asmenis iš kitų pensijas gaunančių asmenų, kuriems nustatyti atitinkami ribojimai. Priedas pareigūnų ir karių valstybinių pensijų gavėjams nemokamas, jei jie gauna draudžiamąsias pajamas arba šis priedas mokamas mažesnio dydžio, jei draudžiamosios pajamos yra mažesnės už minimalų darbo užmokestį, nepriklausomai nuo vykdomos veiklos rūšies (darbas pagal darbo sutartį, savarankiška veikla ar darbas narystės pagrindu). Išankstinės

senatvės pensijos neskiriamos, o paskirtosios nemokamos ir daugeliui kitų asmenų, kurie dėl jų socialinio statuso ypatumų pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnį draudžiami pensijų socialiniu draudimu valstybės lėšomis, nors tuo metu jie jokių pajamų negauna, kategorijų. Todėl Įstatymo projektu Nr. 2 ir Įstatymo projektu Nr. 3 siūlomas teisinis reguliavimas nepagrįstai išskirtų vieną asmenų grupę iš kitų gavėjų ir galėtų būti traktuojamas kaip diskriminacinis kitų gavėjų atžvilgiu.

3. Įstatymo projekte Nr. 4 siūloma nustatyti išimtį, kad darbo santykiams nebūtų prilyginti teisiniai santykiai, atsirandantys dėl asmenų, paskirtų į rinkimų arba referendumo komisijas, tarnybos, kurių ypatumus nustato Lietuvos Respublikos rinkimų kodeksas. Rinkimų ir referendumo komisijų nariams mokamas atlyginimas už darbą savo pobūdžiu ir paskirtimi nesiskiria nuo atlyginimo už kitokį darbą pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintą darbą, todėl siūloma išimtis, kai vienai iš atlygintiną veiklą vykdančių asmenų grupių siūloma sudaryti sąlygas gauti atlyginimą, nustatyti teisę įgyti bedarbio statusą ir teisę į nedarbo socialinio draudimo išmoką, yra nepagrįsta ir neatitinka konstitucinio asmenų lygiateisiškumo principo reikalavimų. Pažymėtina, kad nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimas asmeniui, kuris faktiškai nėra bedarbis ir gauna atlyginimą, prieštarauja ir nedarbo socialinio draudimo paskirčiai (Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnis) – iš nedarbo socialinio draudimo lėšų kompensuoti šios rūšies draudimu apdraustiems asmenims dėl nedarbo negautas pajamas ar jų dalį. Atkreiptinas dėmesys, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog, „<...> pasirinkęs socialinės paramos nedarbo atveju teikimo modelį, grindžiamą nedarbo socialiniu draudimu, įstatymų leidėjas privalo užtikrinti, kad konstitucinė teisė į socialinę paramą nedarbo atveju, įtvirtinta, kaip minėta, Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje ir 52 straipsnyje, būtų veiksmingai užtikrinta prisidėjusiems įstatymo nustatytu mastu prie šio socialinio draudimo asmenims, kai jie netenka darbo, bet aktyviai jo ieško ir dėl objektyvių priežasčių negali rasti“ (Konstitucinio Teismo 2019 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. KT41-N12/2019).

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras